

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

47. An possit Princeps prohibere, vt Inhibitoria, quæ ad Magistratus Regios mittuntur, ab Ecclesiasticis, promulgentur, priusquam ipsi offerantur, vt de eius facultate publicentur? Ex part. 4. tr. 1. ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

Et an excusetur à dicta publicatione ob minas, & me-
um Principum? &c. Ex part. 3. tract. 1. Resol. 4.

§. 1. **A**D hoc dubium negativè respondere Mar-
tinus Bonacina in Bull. Cen. tom. 3. disp. 1.
9. 15. punct. 4. §. 5. num. 2. qui ait, etiam si ab aliquibus
Doctoribus concedatur legem non solum secularem
verum etiam Ecclesiasticam non obligare, ubi acce-
ptata non est; id tamen fallit ubi constat superiorem
velle independentem ab acceptatione obligare. Sed
Summus Pontifex vult independentem ab accepta-
tione Bulla obligare. Ergo, &c. Minor probatur, quia
Summus Pontifex in Bulla excludit omnem prætex-
tum, & prætextum; tum, quia à virtus fide dignis
accepti, nonnullos Pontifices de hac re interrogatos
respondisse, contrariam sententiam, quod in legibus
Pontificiis acceptationem requirit explodendam, &
reiciendam esse. Ergo Bulla Cœnæ independentem
ab acceptatione obligat. Ita Bonacina, quidquid asse-
rant DD. quos ego citavi, & reprobaui in tract. de
legib. resol. 1. in secunda editione.

2. Nota tamen hic obiter, quod licet Alterius
asserat Episcopos satisfacere publicando Bullam Cœnæ
in ciuitate in qua degunt, attamen Bonacina ubi
suprà, quæst. 2. 2. punct. 6. num. 8. probabilis censet te-
neri etiam extra urbem in Ecclesiis suæ iurisdictioni
subditis, publicare saltem per alios, si ita expedire
iudicauerint. Excusantur tamen absolute à dicta pu-
blicatione, vt notat Sayrus de cens. lib. 3. cap. 2. §. 1. 2.
ob minas, seu in eum Principum, quod tamen in-
telligi si metus grauis sit, & non in odium fidei, seu
Religionis incullum.

RESOL. XLVI.

An Episcopi possint excommunicare Reges, & eorum
Consiliarios?
Et quid de Inquisitoribus non solum in Sicilia, sed in
aliis Regnis? Ex part. 3. tract. 1. Resol. 9.

§. 1. **A**ffirmatiuè respondere ex multis iuribus
Altherius de censuris, to. 1. disp. 10. lib. 3. c. 5.
fol. 37. col. 2. Fagundez præcep. 2. lib. 1. c. 3. num. 21. licet
regulariter propter quandam reuerentiam id minime
ab Episcopis efficiatur; sed optimè quidem & iusti-
ssimè excommunicantur, si sceleris pondus, &
qualitas id postulare.

2. Non reticendam tamen Anilam de censuris p. 2.
cap. 4. disp. unica, dub. 4. & Bonacina de censuris,
disp. 1. punct. 4. num. 15. docere de iure nouo, & pri-
uilegio à Summo Pontifice obtento Reges & Impe-
ratores non posse ab Episcopis excommunicari, &
nouissimè docet etiam hanc sententiam Layman in
Theolog. mor. lib. 4. tract. 6. cap. 10. n. 4. Barbosa in collect.
tom. 4. part. 1. Decreti distinct. 96. cap. duo sunt, & alij
penes ipsos.

3. Sed his non obstantibus discedo ab opinione
Caroli Degraffalij lib. 2. Regalium Franciæ, inue 9. &
Ioannis Ferrant. de iuribus Regni Franciæ, prinileg. 6.
Paponij de iur. Franc. lib. 1. tit. 4. arrest. 9. asserentium;
supradictum priuilegium esse extendendum ad Re-
gios Officiarios; & Consiliarios; & hoc pacto actu
exercitij iurisdictionis temporalis, nam puto Consiliarios
Regios posse ab Episcopis excommunicari, quia tale priuilegium
est personale propter Regnum, & Imperatorum reuerentiam; &
ita nouissimè docet Ioannes Dionysius Portocarrero in allegat. pro iurisd.
Inquisitorum, ubi num. 52. sic asserit. Non obstante
[que sean Vitrey, y ministros Reales, y aunque lo
fueran en mayor Tribunal, pueden ser ligados con
Tom. 1. X.

cenfuras de qualquier Iuez Ecclesiastico, cuya iurisdic-
cion turbaren, & aunque sea delegado, y semejan-
tes personas no esten contenidas en su delegacion.]
Ita ille, qui pro hac sententia citat plures Docto-
res, & hanc potestatem habere etiam Dominos In-
quisitores, non est dubitandum; vt probat supra-
dictus Portocarrero num. 46. & 47. & patet ex Con-
cordatis cum Inquisitione huius Regni Sicilia apud
Paramum de orig. Inquis. lib. 2. tit. 2. cap. 11. n. 24. ubi sic
asserit Rex. Item in memoratis casibus, & causis ci-
uilibus, criminalibus, & mixtis spectantibus ad iu-
risdictionem officialium, & locum tenentium; at-
que familiarium sancti Officij, possunt Inquisitores
per cenfuras procedere aduersus quascunque perso-
nas indices, & magistratus, qui contraierint, ac
perturbauerint illorum iurisdictionem [lo qual (ait
Portocarrero) no es concession particular, echa en
fauor de los Inquisitores de Sicilia; por que si ellos
no tuvieran facultad de fulminar cenfuras, no pu-
diera darlela su Magestad y assi es declaracion de que
la tienen, y siendo lo, es general,] & solide to-
tum hoc probat, quod antea etiam docuerat Nar-
bona in 3. part. recopil. lib. 4. tit. 1. leg. 20. gloss. 22. per tor.
non est igitur dubitandum posse Episcopos excom-
municare ministros Regios perturbantes eorum
iurisdictionem.

4. Vnde non est audiendus noster D. Franciscus
Anton. Costa, vir quidem doctus, in quodam con-
silio nuper separatim impresso, & dato Messana die
26. Julij 1619. contrarium docens, ex quadam Prag-
matica nomenclata la Cabalana; In qua habetur
quod Episcopi non procedant ad cenfuras contra
Officiarios Regios in consilio Rege, seu Proteges;
& aduertat Lector quod dictum consilium à num. 10.
vsque ad n. 27. reprobat à nobis in tr. 2. p. 1. de imm.
Eccles. resol. 13. ea verò quæ adducit à n. 28. vsque ad
num. 34. reprobat in resol. 13. & 67. quæ adducit
n. 37. & 38. refelluntur in resol. 17. & sciat author hu-
ius consilij, quod in Regno Valentie Consiliarij Re-
gij, vt patet ex Maderiaga in tract. de Senatu, c. 39. §. 2.
noluerunt admittere cognitionem per viam violentiæ,
& tamen ipse in hoc ipso Consilio tentat aper-
tè lanuam vt admittatur in Regno Sicilia rectè
igitur Anton. de Ballis in exposi. dicte Pragmaticæ,
inncupate la Cabalana, asseruit supradictam Prag-
maticam esse contra libertatem Ecclesiasticam.

RESOL. XLVII.

An possit Princeps prohibere, vt inhibitoria, que ad
Magistratus Regios mittuntur, ab Ecclesiasticis
non promulgentur, priusquam ipsi offerantur, vt de
eius facultate publicentur? Ex part. 4. tract. 1. Resol.
lüt. 9.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Pereira de
manu Regia part. 2. cap. 65. qui ait, nra. 5. in
executione talium literarum, quibus seculares Ma-
gistratus inhibitoria, & publica-
tum functionum perturbationem, si iniuste fiant
ratione cuius iustissime tales inhibitoria ad ipsum
Regem deferri debent, vt ipse, qui pro cõmuni utili-
tate creatus extitit, sua manu Regia licentiam Eccle-
siasticorum compefcat, vt se intra suos limites conti-
neant. Ita ille, & quod valde miror, Rodriquez in ad-
dit. ad Bull. Cruciatæ §. 9. num. 87. sic ait; [Puede el
Principe secular prohibir à los Obispos, y sus Vica-
rios que no descomulguen à sus vassallos sin que pri-
mero muestran la causa que tienen para lo hazer.]
Vnde vides amice Lector, quomodo ex præsentia
violentiæ

Sup. hac po-
restate &
doctrina se-
quent. in to-
s. tr. 12. legè
Resol. 13. &
aliam. Ref.
& §. eius
prima not

Sup. hoc in
Ref. seq. &
in alio §. eius
secunde not

Resolucio-
nes citate
in hoc textu
hic sunt su-
pra 36. 22.
& 24.

Ad falcidæ
doctrina hu-
ius Ref. legè
sup. doctri-
na Resol. 13.
& si ma-
ior
sup. hoc in §.
notat. 16.

INSTATI
CIVITATIS
MAGISTRATUS
REGIUM
ECCLESIASTICARUM
IN REGNO SICILIAE

violentia conantur se ingerere iudices laici in causis Ecclesiasticis quasi tales non haberent superiores competentes ad eorum licentiam competendam, si adesset. Frustrâ itaque per hos Sum. Pontifex constituit Metropolitano, & Nuncios in singulis Regnis, & ideo in casu occurrenti Episcopi si vellent inhibere aliquos iudices, talis executio dependeret à Regio beneplacito.

2. Igitur contrariam sententiam in casu proposito tenendam esse puto, docui in *part. 3. tract. 1. resol. 9.* contra Antonium Costam *consil. 1. per totum*, in simili casu loquentem de Pragmatica, nuncupata in hoc Regno Sicilia *la Cathalanè*, quam cum Antonio de Ballis firmavi esse contra immunitatem Ecclesiasticam, & ad rationem quam adducit Pereira, quod litteræ Pontificiæ non exequantur sine Regio *Exequatur*, remitto me ad ea quæ dicit Acoſta in *Bulla Cruciatæ, q. 96. per tot.* & dicunt DD. quos citavi in *part. 1. tr. 2. resol. 12.* Nostrum verò Sereniss. Regem hoc efficere ex privilegio Pontificis tradit Bañez in *2. 2. q. 67. art. 1. dub. 2. conclus. 5.* & Castrus Palaus in *opere morali, tom. 2. disput. unica, punct. 9. num. 10.* vel ex Concordatis cum eodem Sum. Pontifice, vt testatur Jacobus de Grassis in *decis. aur. part. 2. lib. 4. cap. 10. num. 120.* addit tamen hæc verba. Caueant ministri Regis, cuius mens sanctissima est, in non inferendo præiudicium sanctæ Sedi Apostolicæ, neque diuident negotiatores in non expediendo Regium *Exequatur*. Sic ille.

3. Notandum est tamen hic obiter, quod supposito tali privilegio, vel dictis Concordatis de quibus testantur citati authores, Regium *Exequatur* conceditur tantum inter rescripta priuata, vel obrenta inter partes, vel ad instantiam alicuius non autem in legibus generalibus, & statutis vniuersalibus, prout sunt Bullæ & Extrauagantes Pontificiæ, vt optimè obseruat Rao in *responsionib. ad dubia circa immunit. Ecclesiast. fol. mibi 32.* nam si dictæ Bullæ executoriis indigerent, vniuersalis Ecclesiæ regimen in præceptis rueret, & hucusque, ait ille, nulla inuenitur Bulla & constitutio generalis Summi Pontificis, executoriis mandata: vnde apparet, quàm male quidam assererent Bullam Gregorij XIV. de immunitate Ecclesiarum in hoc Regno Sicilia non valere, quia in illa Regium *Exequatur* non inuenitur.

RESOL. XLVIII.

An laicus possit incidenter cognoscere nullitatem censurarum, & ordinare, vt saculares, & Ecclesiastici illas non obseruent, & quod tollantur Cedulones à portis Ecclesiarum?

Et docetur, quod si incidit questio spiritualis coram iudice seculari, remittere tenetur Ecclesiastico terminandam; neque potest precipere vt infra certum tempus illam expediat.

Et an Princeps laicus possit interdicere, seu inhibere Episcopis, seu eorum Vicariis, ne quemquam excommunicent, nisi prius excommunicationis causa ostendantur? Ex *part. 4. tract. 1. Ref. 98.*

Sup. hoc inf. §. 1. Gabriel Pereira de manu Regia c. 7. n. 22. asserit defendit & tutatur Franciscus Mirauete in *informar. lingua Hispanica conscripta. pro iurisdic. Regia art. 10. & seq.* quia iudex laicus incidenter potest cognoscere de validitate vel nullitate spiritualium, quæ ex ipsis actis summariè, de plano, & sine altiori discussione potest colligi, & ideo iudex secularis cognoscere potest de quocumque articulo spirituali inciden-

ti in causa principali, de qua ipse cognoscit quando res est notoria, & euident. Igitur in casu proposto iudex non cognoscit de nullitate censurarum principaliter, sed per modum causæ & incidentes, & pro hac sententia faciunt DD. quos citat Octavianus Cacheran. in *decis. Pedemont. 116.* vide etiam Barboſam in *l. Titia, num. 34. & 52. ff. resolut. matrim. Sess. de inbibit. cap. 10. §. 1. num. 4. & seq.* cum Ramirez de lege Regia §. 27. à num. 11.

2. Sed contrariam sententiam prorsus sustinendam esse puto, quia, vt rectè probat Abbas in *cap. Ecclesia S. Maria num. 2.* & ibi Decius num. 46. quos citat & sequitur Pialecius in *praxi Episcop. part. 2. cap. 4. art. 3. num. 16.* iudex laicus non potest cognoscere causam ad forum Ecclesiasticum spectantem, neque incidenter, vnde Innocent. Panormitanus, & Antonius de Butrio in *cap. tuam de ordin. cognit. docent*, quòd si incidit questio spiritualis coram seculari iudice, remittere tenetur Ecclesiastico terminandam, neque potest precipere vt infra certum tempus, illam expediat, vt cum multis firmat Genuensis in *praxi Archiepiscop. ca. 77. num. 2.* Igitur in causis spiritualibus etiam incidenter, nullatenus iudex secularis potest se intromittere; vide *cap. decretum, cap. quanto, de indic. cap. laior, cap. causam qua, qui fil. sine legit. & glossam in cap. si iudex laicus, de sentent. excommunic. in 6.* & ita hanc sententiam, ne ipse non posse iudicem secularem neque incidenter cognoscere de nullitate censurarum; docet Marta de *iurisdic. part. 3. cap. 16. num. 4. & seq.* Et ex Doctoribus Hispanis hanc etiam opinionem contra Mirauetem *vbi supra* tuetur Matthias Beyetola in *allegat. præ iurisdictione sancti officij art. 7. num. 136. & sequent.* & Anton. Atrianus in *discursu iuridico pro iurisdictione sancti officij art. 2. num. 148. & seq.* vbi firmat & probat has conclusiones.

3. Prima, [que los Iuezes seculares ni principaliter ni incidenter pueden conocer de la nulidad de las censuras, antes bien el querer pretender esso es cosa nefaria segun el Decreto del S. Concilio Tridentino *sess. 25. c. 3.* Secunda por essa razon los Iuezes seculares que mandan lo color de nulidad que no se guarden algunas censuras fulminadas por los Iuezes Ecclesiasticos incurren en sententia de descõmuniõn ipso iure, y en las censuras de la Bula *Cane Domini*, vt patet ex *Clem. grauis*, vbi scribentes, *de sentent. excommunic. & in Bull. Can. excommuni. 16.* Tertia los Iuezes seculares o otras qualesquieres personas legas que sin tener autoridad, como no la tienen, lo prettecto de nulidad de las censuras ò de otro qualquiera, mandan a los Prelados y Curas y otras personas Ecclesiasticas que no las publiquen, obedescan, ni guarden, son, y hande ser vistos menospreciarlas; y por el conſiguiente sentit mal dellas, y finalmente de primo ad vltimum se hazen sospechosos en la fe,] quæ omnia dicit Atrianus *vbi supra* satis, vt dixi, firmat & probat. Vnde rectè hanc opinionem subscripsere Theologi & Iuriste doctissimi CæsarAugusta die 3. Ianuarij anno 1614. in quodam voto manuscripto quod penes me habeo: non est igitur de hac opinione dubitandum; quicquid asserat Pereira & Mirauete *locis cit.* Vide etiam Morla in *empor. iuris p. 1. tit. 2. n. 133.* vbi firmat non posse iudicem laicum cognoscere de validitate, vel nullitate censurarum.

4. Ad id verò quod aduersarij asserunt, iudicem laicum in casu proposito cognoscere de nullitate censurarum, incidenter respondeo cum Morla *vbi supra num. 134.* Ioanne de Vanchel in *cap. vt inquisitionis, conclus. 4. de heret. in 6.* iudicem laicum non posse neque incidenter cognoscere de negotio spirituali ratione incapacitatis, vt patet ex *cap. tuam de ordin. cognit.*